

کوچه بادگیر تا بازار و حال و هوایش

حسام الدین اسلاملو

گزارش

هنوز مشخص نیست. همین موضوع را با یکی از معماران شهری در میان گذاشتیم. آناهیتا موسوی می‌گوید: برای ارایه چنین طرح‌هایی راهکارهای متفاوتی هست که بنده بارها به طرق مختلف پیشنهادش را به مسولین شهر دادم ولی کو گوش شنوا. این شهر میراث گرانبهایی دارد. اما متأسفانه با عدم مدیریت اصولی، بازسازی غیر اصولی و کم بودن درک از معماری سنتی منطقه و بی توجهی به آنچه در جهان می‌گذرد، به بدترین شکل این میراث رو برای نسل آینده داریم خراب می‌کنیم.

به گفته‌ی این معمار در اجرای چنین طرح‌هایی یک راهکار این بود که: فراخوانی باشد و دعوت بشود از معماران و طراحان برای شرکت در این فراخوان. با جوایز در خور و قابل توجه و هیئت داوری متشکل از استادان بزرگ ایران. تنها در این صورت است که معمارهای خوب شرکت می‌کنند و طرح‌های شکیل ارایه می‌شود. گرچه به گفته‌ی موسوی: متأسفانه مسولین شهر ما سابقه ای در برگزاری چنین برنامه‌هایی کمتر دارند. چنین فراخوان‌هایی را در گذشته به صورت غیر اصولی‌ترین و غیر حرفه ای ترین حالت ممکن اجرا کرده اند. بنده خودم دو بار در گیر بازی شدم. هم در فراخوان شهرداری برای بازسازی میدان قدس و هم در طراحی سردر شرکت گهر زمین. اینکه شما فراخوان بدید و بعد کسی داور باشد که متوجه نمی‌شود تفاوت طرح‌های خوب و بد را، هیچ فایده ای ندارد. اینکه فراخوان بگذارید و آن قدر خساست به خرج بدهید که فقط دانشجویهای معماری و عمران شرکت کنند، فایده ای ندارد.

او در رابطه با پتانسیل‌های فضای بادگیر چپقی می‌گوید: ایده پردازی‌های متفاوتی برای آن فضا می‌شود داشت که البته نیازمند هست به صرف وقت و تحقیقات جزئی تر. کلیشه ای ترین و بی فایده ترین حالت برگزاری بازارچه‌های سنتی و صنایع دستی است. که فکر می‌کنم در طرح فعلی قسمتی به آن اختصاص داده شده باشد.

طبق گفته‌ی این معمار همشهری: چنین المان شگفت انگیزی در مرکز یک شهر باید دعوت کننده باشد و جذاب برای نسل‌های جوان تر. باید مکانی برای تجمعات هنری و فرهنگی باشد. من

گذر فرهنگی از بادگیر تا بازار سیرجان طرحی است که اگر با کیفیت و در نظر گرفتن استانداردهای لازم انجام بگیرد، از چند نظر برای سیرجان مهم و تاثیرگذار است. یکی از منظر رسیدگی درست به آثار تاریخی باقی مانده در این محدوده از بافت قدیم سیرجان و دیگر جذب گردشگر که دوباره خود موجب جدی تر گرفته شدن بادگیر چپقی، خانه حاج رشید و بازار و کاروانسرای قدیم می‌شود و رسیدگی و نگهداری از آن‌ها مهمتر از پیش جلوه می‌کند.

اما چیزی که مهم است چگونگی اجرای این طرح است. یعنی اگر فرض را بر این بگیریم که تا چند ماه دیگر همه‌ی زمین‌ها و خانه‌های اطراف توسط شهرداری تملک شده اند و قرار است طرح آغاز شود و اجرا گردد، چه ملزوماتی باید رعایت بشود. چیزی که مشخص است اینکه در این محدوده‌ها باید حریم بصری آثار تاریخی رعایت شود. یعنی سازه‌های جدید و بلندتر از سازه‌های تاریخی در دیدرس نباشند و جلوی بناهایی چون گنبد بازار و بادگیر خانه حاج رشید و بادگیر چپقی خوش رقصی نکنند.

موضوع دیگر اینکه در ایجاد چنین گذر فرهنگی‌ئی باید از مصالح اصیل استفاده شود که همخوانی لازم با مصالح به کار رفته در بدنه‌ی بازار و بادگیر و معماری قدیم سیرجان را داشته باشد. مثلاً بدون شک کف سازی معبر این گذر فرهنگی باید آجر فرش باشد و نه سیمان و موزائیک و... یا از المان‌ها و مبلمان شهری مدرن نباید استفاده شود و مثلاً می‌شود از سبک استراحتگاه‌های قدیم بهره برد که دو سکوی آجری در دو طرف در خانه‌ها در کوچه‌ها وجود داشت.

در این مسیر باید حجره‌ها و مغازه‌هایی با شکل و شمایل قدیمی و همخوان با بافت سنتی وجود داشته باشد. حجره‌هایی آجری و گنبدی برای عرضه و معرفی هنرهای بومی سیرجان و محصولات سنتی و صنایع دستی سیرجان؛ اتم از موسیقی و خوراکی و فرهنگ غذایی سنتی تا دست سازه‌های دیگر...

اینکه در این طرح چنین استانداردهایی رعایت خواهد شد یا نه